

BEKLENMEYENE HAZIR OL!

“72 Altın Saat”

Düşünün...

Her sabah olduğu gibi evinizden ayrıldınız, iş yerinize ulaştınız. Eşiniz evinizde, yavrunuz okulunda. Ya da eşinizi işe, yavrunuzu her gün olduğu servise bindirip okula yolladınız. Evde tek başınızdasınız. Ve bir deprem oldu. Depremi etkisinden kurtuldunuz. İletişim, ulaşım çöktü. Ailenize sevdiklerinize nasıl ulaşacaksınız? Normal şartlarda bile trafiğin yoğun olduğu büyük bir şehirde yaşıyorsunuz. Öyle bir durumda ailenizle nerede, nasıl buluşacaksınız? Ya da gece sıcak yatağınızda uyuyorsunuz ve birden sallanmaya başladınız. Nasıl tepki verirsiniz?

Eminim yukarıdaki satırları okurken rahatsız oldunuz. Ancak meydana gelebilecek büyük bir depremde ortaya çıkacak tablo, okuduğunuz satırlardan çokta farklı olmayacaktır. Nerede, ne zaman ve ne şekilde karşı karşıya kalacağımızı bilmediğimiz afetlerin oluşumunu engellemek mümkün olmasa da afetlerin neden olabileceği zararı en aza indirmek, hatta bazılarını ortadan kaldırmak mümkündür.1999 Marmara depreminde ölümlerin %3'ü, yaralanmaların %50'si depremden önce alınabilecek basit tedbirlerin alınmaması, bilgi eksikliği sebebiyle oluşmuştur. Bu yazımızda afet ve acil durum nedir, olası bir afet için nasıl hazırlanmalıyız konularına kısaca değinmeye çalışacağız.

İvedilikle müdahale etmeyi ve acil yardım faaliyetlerini yürütmeyi gerektiren durumu ifade eden **acil durum**, olay esnası ve sonrasında olağanüstü tedbirlerin alınmasına ve faaliyetlerin yürütülmesine gerek duyulan, yerel imkânlarla baş edilebilen geçici bir durumdur. **Afet** ise, etkilenen toplumun yalnızca kendi kaynaklarını kullanarak başa çıkma yetisini aşan, yaygın insani, maddi ya da çevresel kayıplara sebebiyet vererek toplumun işlevini ciddi şekilde aksatan olay anlamına gelir. Tektonik oluşumu, jeolojik yapısı, meteorolojik ve topografik özellikleriyle her zaman doğal afet riski ile karşı karşıya olan ülkemizde başta deprem olmak üzere, sel, erozyon, heyelan, çığ ve kuraklık başlıca doğal afetler olarak gözlenmektedir. Doğal afetlerin yanı sıra insan kaynaklı ve teknolojik afetlerde günümüzde yaşamsal tehdit oluşturmaktadır.

Peki, ne yapmalıyız?

Ülkemizde yaşanan depremlerde can kaybının yüksek olma nedenlerinin başında yaşadığımız yapıların yönetmeliklere uygun yapılmaması gelmektedir. Meydana gelebilecek bir depremde can ve mal kayıplarının en aza indirilmesi **yapısal risk** taşıyan, yani deprem güvenliği yetersiz olan binaların güçlendirilmesi ya da yıkılıp yeniden yapılmasıyla sağlanabilir. Bu sebeple oturduğunuz binanın güvenli olup olmadığını ilgili ve yetkili kurumlardan öğrenin. Risk taşıyan binaları terk edin. Yamaç diplerine dere yataklarına yapılan binaların da sel, toprak kayması gibi afetlere maruz kalabileceğini unutmayın.

Eşyaların kullanımından kaynaklı riskler olarak da ifade edilen **yapısal olmayan riskleri** ortadan kaldırın. Eşyaların yerlerini değiştirmek ya da sabitlemek gibi basit tedbirler olası bir depremde yaralanmaları önleyecektir. Bunun için evinizde **tehlike avı** yapın. Örneğin bir sallantıda kütüphanemiz devrilip zarar verir mi? Mutfak dolabında bulunan eşyalar düşer mi? Her hangi bir tahliye esnasında devrilerek düşerek çıkışımızı kapatacak bir eşya var mı? Bir deprem esnasında kayacak, düşecek ve kırılacak her şeyin size ve aile fertlerinize zarar verebileceğini göz önünde bulundurun. Koridor içleri sağlam bir eşyanın yanı ya da altı gibi

olası bir deprem anında sığınabileceğiniz **güvenli yerleri** tüm aile fertlerinizle birlikte tespit ederek, zaman zaman yapacağınız tatbikatlarla aile fertlerinizin bu alanları unutmamalarını ve doğru kullanmalarını sağlayın. **Zorunlu deprem sigortası** yaptırın. Bu size devletin bütçesinden bağımsız, maddi kayıpları süratle telafi edecek bir güvence sağlayacaktır.

Dünyanın hiçbir ülkesinde acil müdahale birimleri büyük bir afetle karşı karşıya kalmış bireylerin hepsine aynı anda ulaşamaz. Dolayısıyla afetin ilk anlarında yalnız olan bireyi, afetin olumsuz etkilerinden alacağı tedbirler ve sahip olduğu bilgi koruyacaktır. Afet sonrası ise “altın saatler” olarak adlandırılan **“ilk 72 saat”** için her bireyin hazırlıklı olması şarttır. Bunun için tüm aile fertlerinizle bir araya gelerek 72 saati, yani 3 günü kapsayacak **aile afet planı** yapın. Afet esnasında ve sonrasında düşünmeye vaktiniz olmayabilir. Aynı şekilde bulunduğunuz ortamı acil tahliye etmeniz gerekebilir. Bir afet anında aile fertleri aynı yerde olmayabilir, ilk anda sağlıklı iletişim kuramayabilirsiniz. Biri evinizin yakınında diğeri uzağında iki **buluşma noktası** tespit edin. Şehirlerarası iletişim afet bölgesinden daha kolay olacağı için, herkesin arayıp iyi olduğunu bildireceği, ailenizin diğer fertleri hakkında her birinize bilgi verecek şehir dışından bir **irtibat kişisi** belirleyin. Evinize ulaşacağınız **alternatif yollar** ile mahallenizin bölgesel **tahliye yollarını** öğrenin. Örneğin çocuğunuzu okuldan kimin alacağı gibi önemli konuları bu plana dâhil edin. **112** acil durum telefonunu tüm aile fertlerinin öğrenmesini sağlayın. Elektrik, su ve doğalgaz vanalarının yerlerini ve nasıl kapatılacağını ailenizle birlikte öğrenin. Yataklarınızın yanında su, düdük, el feneri ve tabanı kalın terlik/ ayakkabı bulundurun. Bulduğunuz yaşam alanını güvenli terk edebileceğiniz tahliye yollarını tespit edin.

72 saat temel ihtiyaçlarınızı karşılayacak malzemelerin olduğu **acil durum çantası** hazırlayın. Bu çantanın içine; *çakı, düdük, nakit para, kâğıt, kalem, battaniye ve ya uyku tulumu, makas, koli bandı, plastik/ naylon örtü, yedek pilleri ile birlikte radyo ve el feneri, kişisel ilkyardım seti ile varsa devamlı kullandığınız ilaçların yedekleri ve reçeteleri, su geçirmez poşette önemli evraklar(kimlik, tapu, pasaport vb.), varsa bebek, yaşlı engelli aile bireyleri için gerekli eşyalar, hijyen paketi, otomobil yedek anahtarı, yeterince su ve yiyecek ile mevsimsel kıyafet yer alabilir.* Çanta, tüm aile bireylerinin bildiği tahliye noktasına yakın yerde bulunmalı, içindeki malzemeler zaman zaman kontrol edilmelidir. İnternette temin edebileceğiniz kişisel **acil durum bilgi kartlarını** doldurarak aile bireylerinin yanında bulundurmalarını sağlayın. Meydana gelecek bir depremde başta **çök, kapan, tutun** hareketi olmak üzere, aile üyelerinin paniğe kapılmadan doğru davranışları sergilemelerini sağlayacak pratikler yapın. **Acil toplanma alanınızı** e- devlet üzerinden öğrenin. Bu planlamayı yaparken aile fertlerinin plan içinde bulunmasına ve görevlerini öğrenmelerine önem verin. Olası bir afet durumunda nasıl yardımlaşabileceğinizi **komşularınızla** konuşun.

Başta AFAD’ın online eğitimleri olmak üzere, bu alanda verilen temel afet bilinci, ilkyardım, yangın farkındalık eğitimleri gibi eğitimlere katılarak afetlerle yaşamayı bir yaşam kültürü haline getirmemiz, bizi ve sevdiklerimizi afetlerin yıkıcı sonuçlarından koruyacak en önemli etkidir.

Unutmayın! Afet değil bilgisizlik öldürür.

Sedat ERASLAN

SİSAD Yönetim Kurulu Üyesi